

SPRAWOZDANIA

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI TOWARZYSTWA NAUKOWEGO FRANCISZKA SALEZEGO W ROKU 2010

Działalność TNFS, w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2010, można przedstawić w pięciu kategoriach: sprawy organizacyjne, działalność naukowa, działalność wydawnicza, popularyzacja osiągnięć nauki oraz integracja środowiska naukowego TNFS. Wskazane kategorie wyznaczają strukturę niniejszego sprawozdania.

I. SPRAWY ORGANIZACYJNE

Do najważniejszych działań organizacyjnych w okresie sprawozdawczym należy zaliczyć działalność Władz Towarzystwa oraz sprawy członkowskie.

Walne Zebranie TNFS

Walne Zebranie, które jest najwyższą władzą Towarzystwa i tradycyjnie zbiera się podczas rocznego zjazdu TNFS, w roku 2010 odbyło się w domu salezjańskim w Kutnie-Woźniakowie w dniach 11-12 czerwca.

III Zjazd TNFS rozpoczął się w piątek w godzinach popołudniowych od spotkania Redakcji *Seminare*, następnie miało miejsce zebranie Zarządu TNFS i Komisji Rewizyjnej. Walne Zebranie odbywało się w sobotę w ramach dwóch sesji. Podczas pierwszej sesji ks. prof. Kazimierz Misiaszek wygłosił laudację z okazji przyznania ks. prof. dr. hab. Romanowi Murawskiemu *Nagrody TNFS*. Po wygłoszeniu laudacji, przemówił Laureat i wyraził podziękowania za docenienie jego dorobku naukowego i dydaktycznego. Statuetkę i dyplom wręczyli zaczemu Laureatowi księża inspektorzy: ks. Marek Chrzan i ks. Marek Chmielewski. Następnie zostały wygłoszone trzy referaty, których celem było przybliżenie tematyki jaką w najbliższym czasie członkowie TNFS podejmą w swoich badaniach – „Młodzież w przestrzeni «wolności demokratycznej»”.

W ramach drugiej sesji Walnego Zebrania odbyła się dyskusja nad kierunkami badań prowadzonych przez Towarzystwo, a ze względu na rezygnację ks. dr. Roberta Bielenia z funkcji Skarbnika dokonano koniecznych zmian we Władzach TNFS. Podczas tej sesji odbyła się formalna część obrad, w ramach której podjęto następujące uchwały:

- Uchwała WZ-2010/06/12/1 *W sprawie odwołania Skarbnika TNFS* – (odwołanie ks. R. Bielenia);
- Uchwała WZ-2010/06/12/2 *W sprawie odwołania członka Komisji Rewizyjnej TNFS* – (odwołanie ks. J. Niewęglowskiego);
- Uchwała WZ-2010/06/12/3 *W sprawie powołania członka Komisji Rewizyjnej TNFS* – (powołanie ks. D. Stępkowskiego);

- Uchwała WZ-2010/06/12/4 *W sprawie powołania Skarbnika TNFS* – (powołanie ks. J. Niewęglowskiego);
- Uchwała WZ-2010/06/12/5 *W sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego*;
- Uchwała WZ-2010/06/12/6 *W sprawie podziału zysku*;
- Uchwała WZ-2010/06/12/7 *W sprawie przyjęcia protokołu Komisji Rewizyjnej TNFS*;
- Uchwała WZ-2010/06/12/8 *W sprawie przyjęcia sprawozdania z działalności TNFS*.

Zarząd TNFS

W okresie sprawozdawczym Zarząd TNFS zebrał się czterokrotnie: 9.01.2010 (Łomianki); 13.03.2010 (Warszawa); 11.06.2010 (Kutno) oraz 16.10.2010 (Łomianki).

Do najważniejszych decyzji podjętych na spotkaniu Zarządu w Łomiankach w dniu 9 stycznia należy zaliczyć:

1. przyznanie *Nagrody TNFS*, którą został uhonorowany Ksiądz prof. Roman Murawski SDB;
2. przyjęcie projektu budżetu TNFS na rok 2010;
3. nakreślenie wstępnego programu III Zjazdu TNFS w Woźniakowie;
4. podjęcie decyzji w sprawie nowej serii wydawniczej TNFS „*Studia i Rozprawy*”.

Marcowe zebranie Zarządu TNFS było poświęcone następującym kwestiom:

1. podjęciu uchwały rekomendującej Walnemu Zebraniu przyjęcie sprawozdania finansowego z działalności TNFS za okres od 1.01.2009 do 31.12.2009;
2. podjęciu uchwały o zgodę na elektroniczny dostęp do konta bankowego TNFS dla Sekretarza TNFS – ks. dr. R. Sadowskiego;
3. podjęciu uchwały w sprawie sposobu finansowania III Zjazdu TNFS;
4. przyjęcie do TNFS nowych członków: Pani dr Elżbiety Talik; Ks. dr. hab. Stanisława Łupińskiego prof. Akademii Polonijnej; Ks. mgr. Andrzeja Mikuckiego; Pana dr. hab. Krzysztofa Łojka.

Spotkanie Zarządu, które odbyło się w ramach III Zjazdu TNFS w Kutnie, było poświęcone:

1. zmianie terminów zjazdów TNFS z czerwca na maj;
2. zmianie na stanowisku Skarbnika TNFS;
3. zmianie składu Komisji Rewizyjnej;
4. zmianie osoby zajmującej się pozyskiwaniem środków na publikację *Seminare*.

Październikowe zebranie Zarządu TNFS w Łomiankach podjęło następujące tematy:

1. miejscem IV Zjazdu TNFS będzie dom salezjański w Kutnie-Woźniakowie;
2. komitet organizacyjny IV Zjazdu TNFS w składzie: ks. J. Gocko, ks. J. Niewęglowski i ks. R. Sadowski;
3. wstępny program IV Zjazdu oraz osoby prelegentów;
4. wyniki prac komisji TNFS – Kapituła Nagrody im. Ks. prof. Adama Duraka SDB, której celem jest wypracowanie miejsca Kapituły w strukturze Towarzystwa;
5. decyzja o publikacji książki habilitacyjnej ks. dr. Dariusza Stępkowskiego w ramach serii „*Studia i Rozprawy*”.

Zgodnie z § 13 p. 4 Regulaminu Zarządu TNFS, obecne sprawozdanie musi zawierać zbiorczą listę obecności członków Zarządu na jego posiedzeniach:

	9.01.2010	13.03.2010	11.06.2010	16.10.2010	Łącznie obecny
Ks. H. Skorowski	+	+	+	–	3
Ks. J. Gocko	+	+	+	+	4
Ks. R. Sadowski	+	+	+	+	4
Ks. R. Bieleń	–	–	+		1
Ks. J. Niewęglowski				+	1
Ks. S. Jędrzejewski	–	+	+	+	3
Ks. P. Przesmycki	–	–	+	–	1
Ks. H. Stawniak	+	+	+	+	4
Łącznie	4	5	7	5	

Oprócz najważniejszych spraw przedstawionych powyżej, na swych posiedzeniach Zarząd rozpatrywał bieżące sprawy związane z normalnym funkcjonowaniem Towarzystwa. Zgodnie ze Statutem TNFS (§ 27, p. 5), w posiedzeniach Zarządu brali udział z głosem doradczym przedstawiciele Komisji Rewizyjnej.

Komisja Rewizyjna TNFS

W roku 2010 Komisja Rewizyjna spotkała się trzykrotnie: 9 stycznia w Łomiankach; 12 czerwca w Kutnie oraz 16 października ponownie w Łomiankach. W roku 2010 nie wpłynęły do Komisji żadne wnioski i jedyną uchwałą tego gremium było sprawozdanie z kontroli finansów Towarzystwa oraz działalności organizacyjno-naukowej. W opinii Komisji Rewizyjnej, Towarzystwo działa zgodnie ze statutem i realizuje wyznaczone tam cele. Nie stwierdzono też żadnych nieprawidłowości.

II. SPRAWY CZŁONKOWSKIE

Po bardzo dynamicznym przyroście liczby członków TNFS w pierwszych dwóch latach istnienia Towarzystwa, liczba członków TNFS w końcu grudnia 2010 roku wynosiła 105. Wydaje się, że integracja środowiska naukowego polskich salezjanów została w dużej mierze osiągnięta. Obecnie, wśród kandydatów do TNFS większość stanowią osoby, którym bliskie są idee humanizmu św. Franciszka Salezego i czują się związane z Towarzystwem Salezjańskim lecz do niego nie należą.

Szczegóły dotyczące przyjęć nowych członków, aktualnego stanu osobowego TNFS oraz podziału członków naszego Towarzystwa wg różnych kategorii przedstawiają kolejne tabele.

Tabela 1: członkowie zwyczajni TNFS w latach 2007-2010:

	Założyciele	2007	2008	2009	2010	Łącznie
Nowoprzyjęci	21	22	50	8	4	105
Zmarli	0	0	0	0	0	0
Rezygnacje	0	0	0	0	0	0
Łącznie	21	22	50	8	4	105

Liczba członków wspierających i honorowych naszego Towarzystwa w roku 2010 nie zmieniła się.

Tabela 2: podział członków TNFS wg różnych kategorii:

	2007-2008	2009	2010
Duchowni	64	69	71
Osoby zakonne	52	56	56
Salezjanie	45	48	48
Świeccy	28	31	33
Mężczyźni	64	70	73
Kobiety	29	31	32
Obywatele polscy	92	100	104
Obcokrajowcy	1	1	1
z tytułem zawodowym magistra	13	13	13
ze stopniem doktora	43	48	50
ze stopniem doktora habilitowanego	3	4	5
na stanowisku profesora	29	29	30
z tytułem profesora	5	7	7

Dane zawarte w Tabeli 2 zostały przedstawione w oparciu o informacje, jakimi dysponował Sekretariat TNFS w dniu 31.12.2010 roku.

Zgodnie z informacjami, jakie dotarły do Sekretariatu TNFS, w roku 2010 dwaj nasi członkowie osiągnęli kolejne szczeble kariery naukowej. Pan mgr Dariusz Wesołowski uzyskał stopień doktora nauk humanistycznych na podstawie rozprawy pt. *Kwestia katolicyzmu społecznego na Mazowszu w pierwszej połowie XX wieku*, którą przedstawił na Wydziale Nauk Historycznych i Społecznych UKSW w Warszawie. Ks. dr Stanisław Chrobak habilitował się na podstawie rozprawy pt. *Podstawy pedagogiki nadziei*, kolokwium habilitacyjne odbyło się na Wydziale Pedagogicznym UW. Panu Dariuszowi i ks. Stanisławowi gratulujemy osiągnięć naukowych i życzymy dalszych sukcesów.

TNFS realizuje swoje cele statutowe w oparciu o fundusze zgromadzone ze składek członkowskich oraz różnego rodzaju dotacji. Wpływy ze składek w omawianym okresie przedstawia **Tabela 3.**

	2007	2008	2009	2010
Wpłaty dokonane	42	80	62	49
Wpłaty zaległe	1	13	39	56
Odsetek zaległości	2,3%	14%	38,6%	53,3%
Łączna kwota wpłat	1 260 zł	2 400 zł	1 860 zł	1470 zł

Stan wpłat przedstawiony w Tabeli 3 odzwierciedla sytuację na dzień 31.12.2010 roku.

III. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA

Działalność naukowa naszego Towarzystwa w roku 2010 przedstawia się obiecująco. Po okresie, gdy zjazdy Towarzystwa były poświęcone głównie sprawom organizacyjnym i refleksji nad kierunkami rozwoju, na III Zjeździe TNFS w Kutnie miała miejsce konferencja naukowa z trzema wykładami, które zakończyły się ożywioną dyskusją. Wśród prelegentów znaleźli się znani uczeni reprezentujący zarówno szerokie spektrum tematyczne, jak i różnorodne środowiska naukowe. Pan dr Jacek Janiszewski z Torunia wygłosił referat pt. *Polska przestrzeń wolności po 1989 roku* – w którym przedstawił kwestię wolności na płaszczyźnie ekonomicznej. Ks. prof. Tadeusza Biesaga z krakowskiego UPJPII zaprezentował temat *Zagrożenia sumienia w demokracji*, naświetlając kwestię wolności z perspektywy etycznej. Ks. prof. Henryk Skorowski z UKSW wygłosił natomiast referat pt. *Chrześcijańska koncepcja wolności* omawiający kwestię wolności z perspektywy społecznej. Pełny tekst wystąpień oraz nagrania audio są dostępne na witrynie internetowej www.tnfs.pl.

Wygłoszone wykłady stanowiły podstawę do szerszego cyklu programowego zatytułowanego *Młodość i jej świat*, który w najbliższych latach będzie realizowany w ramach badań prowadzonych przez członków TNFS. W ramach tego cyklu, tematem przewodnim na najbliższy okres stało się hasło *Młodość w przestrzeni «wolności demokratycznej»*.

Ze względu na niską frekwencję, na III Zjeździe TNFS nie udało się dokonać naboru do poszczególnych sekcji, które zostały powołane do życia jeszcze w roku 2009:

- Sekcja I: Nauk o wychowaniu;
- Sekcja II: Nauk społecznych;
- Sekcja III: Nauk teologicznych;
- Sekcja IV: Nauk humanistycznych.

Wydaje się, że dynamizacja prac nad podjętym projektem będzie możliwa wraz z pojawieniem się sekcji i animacją ich prac przez wybranych przewodniczących.

Interdyscyplinarny charakter TNFS stwarza możliwości wieloaspektowego badania sytuacji współczesnej młodzieży i – jak mamy nadzieję – za jakiś czas nasze Towarzystwo będzie stanowić ważny głos we współczesnej debacie naukowej nad zagadnieniami młodzieżowymi.

IV. DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA

Działalność wydawnicza TNFS ogniskuje się przede wszystkim wokół czasopisma *Seminare. Poszukiwania naukowe*. O rosnącym prestiżu, poziomie wydawniczym i rozwoju naszego czasopisma świadczy fakt, że od roku 2010 ukazuje się ono jako półrocznik i jego publikacja w roku 2010 została dofinansowana przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Mamy nadzieję, że zwiększenie częstotliwości ukazywania się *Seminare* przyczyni się do jeszcze większej popularyzacji tego periodyku i wzrostu jego rangi wśród polskich czasopism naukowych.

W ramach powołanej do życia w 2009 roku serii wydawniczej Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego o nazwie „Studia i Rozprawy” w okresie sprawozdawczym ukazały się dwie pozycje:

- Kazimierz Misiaszek, *Koncepcja nauczania religii katolickiej w publicznej szkole polskiej*, TNFS 2010 (książka profesorska);
- Dariusz Stępkowski, *Pedagogika ogólna i religia. (Re)konstrukcja zapomnianego wątku na podstawie teorii Johanna F. Herbarta i Friedricha D.E. Schleiermachera*, TNFS 2010 (książka habilitacyjna).

V. DZIAŁALNOŚĆ POPULARYZUJĄCA OSIĄGNIĘCIA NAUKI

TNFS popularyzuje osiągnięcia nauki przede wszystkim przez publikacje oraz sympozja, w których upowszechniana jest wiedza z różnych dyscyplin naukowych, szczególnie z zakresu wychowania oraz historii i aktualnej działalności salezjanów w Polsce i na świecie. Dlatego, oprócz publi-

kacji i sympozjów organizowanych bezpośrednio przez TNFS, chętnie obejmujemy patronatem inicjatywy bliskich nam środowisk. W okresie sprawozdawczym TNFS objęło patronatem konferencję pt. *System wychowawczy ks. Bosko w realiach współczesnych*, która odbyła się w Krakowie 17 kwietnia 2010 roku.

VI. INTEGRACJA ŚRODOWISKA NAUKOWEGO

Wydaje się, że integracja środowiska TNFS jest ważnym zadaniem, przed którym stoi obecny Zarząd. Elementami, które konsolidują nasze młode Towarzystwo naukowe są przede wszystkim doroczne zjazdy. Ukształtowała się już tradycja, że ich dwudniowy charakter jest okazją nie tylko do naukowej dyskusji, ale także do osobistych spotkań, wymiany pomysłów i nawiązania indywidualnej współpracy. Mamy nadzieję, że powołanie sekcji tematycznych będzie jeszcze bardziej sprzyjało procesowi integracji członków TNFS pracujących w różnych środowiskach naukowych w Polsce i poza jej granicami.

Ważnym czynnikiem integrującym nasze Towarzystwo jest także tworzenie wspólnoty na modlitwie. Tegoroczny Zjazd TNFS w Kutnie był okazją zarówno do debaty naukowej, jak i wspólnej modlitwy przez wstawiennictwo św. Franciszka Salezego – patrona naszego Towarzystwa.

Ważną rolę integracyjną pełni też nasza witryna internetowa oraz rozsyłane drogą elektroniczną wiadomości. Witryna TNFS nie jest jedynie platformą wymiany informacji naukowych, stanowi bowiem także środek, przy pomocy którego przekazywane są m.in. życzenia świąteczne i inne ważne wiadomości na temat działalności TNFS.

* * *

Wydaje się, że na obecnym etapie działalności naszego Towarzystwa Naukowego mamy już dość wyraźnie zarysowane kierunki badań. Teraz przychodzi czas na konsekwentną realizację wyznaczonych celów. Miejmy nadzieję, że rok 2011 zaowocuje dynamicznym wkroczeniem na tę drogę i przyczyni się do zrealizowania ambitnych celów, jakie sobie wyznaczaliśmy.

W imieniu władz naszego Towarzystwa oraz własnym pragnę podziękować wszystkim członkom TNFS, którzy swoim zaangażowaniem przyczynili się do aktywnego funkcjonowania Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego.

Sekretarz TNFS
Ks. Ryszard Sadowski SDB

NAGRODA IM. KSIĘDZA PROFESORA ADAMA DURAKA SDB Z ZAKRESU TEOLOGII ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM TEOLOGII LITURGII. EDYCJA 2010

Dnia 21 czerwca 2010 r. odbyło się posiedzenie Kolegium Kapituły Nagrody im. Księdza Profesora Adama Duraka SDB z zakresu teologii ze szczególnym uwzględnieniem teologii liturgii¹.

---

¹ Kapituła Nagrody powstała w 2010 r. Jej zasadniczym celem jest zachowanie pamięci o osobie ks. prof. dra hab. Adama Duraka SDB, wybitnego teologa, liturgisty, wychowawcy i przyjaciela młodzieży, wykładowcy w seminariach duchownych i profesora Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Drugim celem Nagrody jest wspieranie zarówno kontynuatorów naukowcy koncepcji ks. prof. Duraka, jak i młodych teologów, liturgistów. Por. K. Niegowski, *Laureaci Nagrody im. księdza profesora Adama Duraka SDB. Edycja 2009*, *Seminare. Poszukiwania naukowe* 28(2010), s. 300-301.

Jej członkowie² dyskutowali nad koniecznością zmian w Regulaminie *Nagrody*, która od roku 2011 zostanie włączona w strukturę Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego. Zebrani wyłonili też laureata *Nagrody* – edycja 2010.

W regulaminie *Nagrody* czytamy, że jest ona przyznawana w dwóch kategoriach: (1) praca magisterska, licencjacka lub doktorska; (2) publikacja naukowa. Artykuł 5 regulaminu podaje informację, że nagroda dotyczy prac w dziedzinie teologii. Preferowane są prace z zakresu liturgiki z zastosowaniem metody hermeneutycznej³.

Do sekretariatu Kapituły nie wpłynął żaden wniosek w kategorii: publikacja naukowa. W kategorii: praca magisterska, licencjacka lub doktorska, zgłoszono natomiast jedną pracę. Członkowie Kapituły wyrazili zaniepokojenie wciąż małym jeszcze zainteresowaniem ośrodków naukowych tak wzniosłą ideą, która przecież wspiera młodych naukowców, teologów. Jedyna praca, którą nadesłano do rozpatrzenia okazała się na tyle dobrym opracowaniem, że Kapituła nie miała wątpliwości, by podjąć uchwałę o przyznaniu nagrody w tejże kategorii.

Laureatem piątej edycji *Nagrody ks. prof. A. Duraka* w kategorii praca magisterska, licencjacka lub doktorska, został ks. Waldemar Bartocha, autor pracy doktorskiej zatytułowanej: *Biskup jako liturg diecezji w świetle „Katechizmu Kościoła Katolickiego”*, napisanej pod kierunkiem ks. dra hab. Jacka Nowaka, prof. UKSW, i obronionej w UKSW, Warszawa 2010 (wydruk komputerowy ss. 256). Ksiądz dr Waldemar Bartocha jest kapłanem diecezji łódzkiej. Napisał kilka artykułów naukowych z zakresu prawa kanonicznego i teologii liturgii oraz uczestniczył czynnie w teologicznych sympozjach naukowych. Odbywał także kwerendy naukowe we Włoszech i Szwajcarii. Jego zainteresowania naukowe koncentrują się wokół teologii liturgii, eklezjologii oraz statusu teologicznego i prawnego Konferencji Episkopatów w przestrzeni prawa kanonicznego. Laureat *Nagrody* posiada także doświadczenie dydaktyczne, prowadził m.in. zajęcia ze studentami teologii na Wydziale Teologicznym UKSW w Warszawie.

Uroczyste wręczenie nagrody odbyło się 15 października 2010 r. w Salezjańskim Wyższym Seminarium Duchownym w Łądzie n. Wartą, w ramach odbywającego się tam zjazdu księży kwinkwennistów⁴. Przewodniczący Kolegium Kapituły, ks. dr hab. Henryk Stawniak SDB, prof. UKSW, przedstawił zebranym w auli seminaryjnej sylwetkę Laureata. Sam zaś Laureat, w krótkim referacie, zaprezentował zasadnicze tezy ze swojej pracy o biskupie jako liturgu diecezji. Po Jego wystąpieniu odbyło się wręczenie, przewidzianej przez Kolegium Kapituły, nagrody. Laureat, otrzymał: Dyplom laureata *Nagrody im. Księdza Profesora Adama Duraka SDB z zakresu teologii* – w kategorii *Praca magisterska, licencjacka bądź doktorska* (edycja 2010), pamiątkowy Medal oraz kwotę

---

² Obecnie skład Kolegium stanowią: Redaktor Naczelny czasopisma *Seminare. Poszukiwania naukowe*, ks. prof. UKSW dr hab. Henryk Stawniak SDB – przewodniczący; J.M. Rektor UKSW, ks. prof. dr hab. Henryk Skorowski SDB; przedstawiciel dziekana Wydziału Teologicznego UKSW; kierownik Sekcji Liturgiki na Wydziale Teologicznym UKSW, ks. prof. UKSW dr hab. Jacek Nowak; Inspektor Salezjańskiej Prowincji św. Wojciecha z siedzibą w Pile, ks. dr Marek Chmielewski SDB; dyrektor salezjańskiej wspólnoty zakonnej w Łomiankach, ks. dr Arkadiusz Domaszek SDB; przedstawiciel rodziny śp. ks. prof. A. Duraka SDB, dr hab. Zdzisław Gajewski z Warszawy; ks. dr Ryszard Sadowski SDB (Rektor WSD TS w Łądzie) oraz ks. dr Krzysztof Niegowski SDB, sekretarz Kolegium Kapituły.

³ Por. *Regulamin przyznawania „Nagrody im. Księdza Profesora Adama Duraka SDB z zakresu teologii”*, Dokument dostępny (wydruk komputerowy) w archiwum Kapituły *Nagrody* (Wspólnota Salezjańska w Łomiankach), Warszawa 2005, s. 1.

⁴ Kwinkwenniści, to duchowni salezjańscy o stażu od 1 do 5 lat kapłaństwa. Corocznemu zjazdowi tejsze grupy salezjanów towarzyszą specjalnie dobrane wykłady, referaty, konferencje, panele dyskusyjne i spotkania mające na celu wymianę doświadczeń i wzmocnienie więzi braterskiej.

pieniężną w wysokości 4.000 złotych. Nagrodę wręczył Przewodniczący Kolegium Kapituły, ks. dr hab. H. Stawniak SDB.

Gratulując Laureatowi tegorocznej edycji *Nagrody im. ks. prof. A. Duraka* tego wyjątkowego wyróżnienia, życzymy Mu dalszego rozwoju i kolejnych sukcesów naukowych. Pomysłodawcom i organizatorom *Nagrody* życzyć należy wytrwałości w promowaniu rozwoju nauki i większego zainteresowania ośrodków naukowych w Polsce dla tak szlachetnej idei. Być może *Nagroda im. ks. prof. A. Duraka*, funkcjonując od 2011 r. w strukturach Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego, będzie bardziej zauważalna w środowisku naukowym i łatwiej będzie zadbać o jej promocję.

ks. Krzysztof Niegowski SDB
UKSW – Warszawa

KONFERENCJA NAUKOWA
WIARA I PSYCHOLOGIA POZYTYWNA
ZORGANIZOWANA PRZEZ OŚRODEK EDUKACYJNY GEELONG GRAMMAR SCHOOL
(Geelong – Australia, 27 lipca 2010)

We wtorek 27 lipca 2010 roku odbyła się pierwsza Konferencja Naukowa na temat wiary i psychologii pozytywnej. Uczestniczyło w niej blisko 100 osób z różnych środowisk: wychowawcy, nauczyciele, psychologowie i duszpasterze. W skrócie, uczestniczyli w niej ludzie, którym zależy na dobrostanie człowieka i ci, którzy wierzą, że poza nauką i tym, co empiryczne i weryfikowalne, istnieje coś więcej. Gospodarzem tej jednodniowej konferencji był ośrodek edukacji Geelong Grammar School oddalony ok. 70 kilometrów na południe od Melbourne. Innymi ważnymi współorganizatorami były takie ośrodki, jak: Anglikańskie Stowarzyszenie Kapelanów, Wiktoriańskie Stowarzyszenie Edukacji Religijnej, Anglikańska Diecezja w Melbourne.

Chociaż sama idea zwrócenia się w stronę pozytywnych stron doświadczenia ludzkiego nie jest czymś nowym w psychologii, a tym bardziej w pedagogice wychowawczej, to jednak kontekst, w jakim ona się dziś rozwija, i istotny wkład badań naukowych uwzględniających metodologię oraz praktyczne aplikacje sprawiają, że psychologia pozytywna rozwija się coraz szybciej na całym świecie. Obok badaczy akademickich, psychologów, psychoterapeutów, wspomnianym kierunkiem interesują się wychowawcy, politycy, świat biznesu, sportowcy oraz duszpasterze. Ta ostatnia grupa stawia dopiero pierwsze kroki, czego konferencja w Geelong w Australii jest najlepszym przykładem. Jednym z podstawowych celów konferencji było zainicjowanie dialogu interdyscyplinarnego pomiędzy wiarą a psychologią pozytywną, innymi słowy – ukazanie pewnego pomostu nie tylko teoretycznego, ale także praktycznego pomiędzy tym, co określamy mianem wiary, a nauką szukającą zrozumienia.

Psychologia pozytywna zaczęła się rozwijać pod koniec lat 90. w Stanach Zjednoczonych (Filadelfia) jako odpowiedź na potrzebę przywrócenia pełnej misji psychologii naukowej. Psychologia jako nauka o człowieku i jego zachowaniu zwłaszcza po II wojnie światowej utraciła bowiem kontakt z pozytywnymi wymiarami ludzkiego doświadczenia na rzecz troski i naprawy tego, co w nim nie funkcjonuje. Tematy takie, jak mądrość, odwaga, uprzejmość, sprawiedliwość, przebaczenie czy wdzięczność prawie całkowicie były pomijane w poszukiwaniach naukowych na rzecz innych zjawisk, takich jak agresja, przemoc, trauma, depresja, nerwice, stres itd. Mówiąc w skrócie, psychologia poświęciła się diagnozowaniu i leczeniu patologii, a nie temu, co człowieka wzmacnia, nadaje połotu i sprawia, że jest szczęśliwy. Toteż jednym z głównych celów niedawno powstałego nurtu w psychologii jest przywrócenie balansu w zainteresowaniu naukowym całym człowiekiem.

Konferencja rozpoczęła się krótką modlitwą w kaplicy, której przewodniczył biskup północno-zachodniej części anglikańskiej diecezji Melbourne, Jego Ekscelencja John Noble. Następnie wszyscy zgromadzili się w auli konferencyjnej, gdzie mowę powitalną wygłosił dyrektor unikato-

wej szkoły w Geelong, pan Stephan Meek. Unikatowej, ponieważ ośrodek ten jako pierwszy na świecie podjął próbę całościowej synchronizacji myśli psychologii pozytywnej z konkretnym systemem wychowawczym. Barwnym i czytelnym wprowadzeniem w świat edukacji pozytywnej oraz całego sympozjum była prezentacja zaproponowana przez Justina Robinsona, dyrektora działu pozytywnej edukacji w GGS, pt. *Przegląd edukacji pozytywnej w kontekście doświadczenia szkoły w Geelong*. Przypomniwał wyraźnie, że cele pozytywnej edukacji są promocją dobrostanu uczniów poprzez pracę w zakresie rozwoju emocji pozytywnych, zaangażowania w cnoty i kształtowanie silnego charakteru oraz przeżywanie tych wartości w głębszym sensie w lokalnej wspólnocie.

Po powitaniach i wprowadzeniu rozpoczęła się część zasadnicza konferencji, którą rozpoczęła referat miejscowego kapelana dr. Hugh Kempstera pod tytułem *Teologiczne refleksje nad nauką psychologii pozytywnej*. Autor w interesujący sposób ukazał zbieżność klasyfikacji cnót według św. Tomasza z Akwinu oraz według prekursorów psychologii pozytywnej M. Seligmana i C. Petersona zaprezentowanej w podręczniku *Character Strengths and Virtues: A Handbook and Classification*. Ponadto, wspomniął o mistykach, których myśl może być dobrą przestrzenią dialogu pomiędzy wiarą a psychologią pozytywną z racji doświadczenia miłości względem Boga, drugiego człowieka i siebie samego.

Po wspomnianym wykładzie zaproponowano uczestnikom wybór jednego z trzech warsztatów tematycznych. Pierwszy dotyczył zagadnień związanych z duszpasterstwem: *Przebaczenie i działania pastoralne*. Drugi nawiązywał do edukacji: *10 lat nauczania programu edukacji pozytywnej*. Trzeci odpowiadał na potrzeby kapelanów: *Psychologia pozytywna, kapelaństwo oraz edukacja religijna*. Prace w grupach zakończyły poranny blok zajęć.

Po krótkiej przerwie obiadowej rozpoczęła się popołudniowa część programu, którą dr Craig Hassed zainicjował wykładem zatytułowanym *Świadomość, medytacja i nauka o umyśle*. Jego referat nie tylko dostarczył imponującej wiedzy na temat świadomości i jej związku z dobrostanem i zdrowiem człowieka, ale również wprowadził słuchaczy w doświadczenie medytacji (*mindfulness*), które potwierdzało treść jego konferencji o ważności życia w harmonii, pokoju oraz świadomym kontakcie z sobą samym. Analogicznie do przedpołudniowego bloku, po konferencji dr. Craiga, ponownie można było wybrać jeden z trzech różnych warsztatów. 1. Duszpasterstwo/duchowość – *Realizacja programów dobrostanu w szkole*; 2. Nauczanie/duszpasterstwo – *Zdolność budowania przywództwa z perspektywy ludzkich zalet (silnych cech)*; 3. Kapelaństwo – *Pilotażowy program psychologii pozytywnej dla duszpasterzy*.

Miłą niespodzianką był nieujęty w programie wykład profesora dr. Jamesa Pawelskiego z Uniwersytetu w Pensylwanii na temat *Promowania psychologii pozytywnej poprzez nauki humanistyczne*. W nowatorski sposób pokazał on, co ma wspólnego matematyka, teatr, historia czy literatura z psychologią pozytywną oraz jak można – przez tego typu szkolne przedmioty – promować pozytywny rozwój u studentów. Profesor James Pawelski, jako aktualny dyrektor MAPP [Master of Applied Positive Psychology] i jeden z najbliższych współpracowników prof. Marina Seligmana, miał okazję wielokrotnie podczas trwania sympozjum dzielić się z jego uczestnikami szerokim spojrzeniem na psychologię pozytywną oraz jej aktualnymi wyzwaniem.

Konferencja „uchyliła drzwi” do bardzo istotnego spotkania interdyscyplinarnego między wiarą a psychologią pozytywną. Z jednej strony, co prawda, „tylko uchyliła”, ponieważ pokazała dalekie horyzonty i wielkie możliwości dla badaczy interesujących się tym zagadnieniem, ale z drugiej, „aż uchyliła”, ponieważ bez wątpienia publicznie jako pierwsza podjęła ten temat. Kiedy więc patrzemy na młodość psychologii pozytywnej jako dyscypliny naukowej, to nie dziwi fakt, że w tym zakresie wciąż brakuje teoretycznych badań i praktycznych modeli, ale patrząc na tempo rozwijania się tej nauki, można spodziewać się szybkich zmian w tym zakresie. Stąd, w podsumowaniu konferencji, którą prowadził dr James Pawelski, jednogłośnie wybrzmiała potrzeba dalszego rozwijania dialogu interdyscyplinarnego między psychologią pozytywną a wiarą oraz organizacji dalszych konferencji poświęconych temu tematowi.

Miejsce konferencji, choć dalekie nie tylko dla Europejczyków, zostało wybrane nie bez powodu. Australia bowiem jest jednym z silniejszych i aktywniejszych ośrodków psychologii pozytywnej na świecie, a na poziomie praktycznym – jedynym, który globalnie realizuje postulaty edukacji pozytywnej. Odwaga i nowatorstwo tego ośrodka szkolnego na nowo dały się zauważyć w zaproponowaniu oryginalnego i przyszłościowego tematu dotyczącego relacji wiary i psychologii pozytywnej.

O. Piotr Kwiatek OFM Cap
Filadelfia, USA

MIĘDZYKRAJOWA KONFERENCJA POLONIJNA
„DUSZPASTERSTWO MIGRANTÓW – DUSZPASTERSTWEM RODZIN”
(Poznań, 12 października 2010 r.)

Problematyka duszpasterstwa rodzin przebywających na emigracji była głównym tematem Międzynarodowej Konferencji Polonijnej, zorganizowanej w dniu 12 października 2010 roku przez Instytut Duszpasterstwa Emigracyjnego oraz Ruch Apostolatu Emigracyjnego w Poznaniu, a także Ośrodek Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, w siedzibie Domu Głównego Towarzystwa Chrystusowego w Poznaniu. Patronat medialny nad konferencją objął Tygodnik Katolicki „Niedziela”, „Magazyn Familia” – miesięcznik współczesnej rodziny, Miesięcznik biblijno-liturgiczny „Msza Święta”, Wydawnictwo „Hlondianum”, „Radio Rodzina” Diecezji Kaliskiej oraz stowarzyszenie „Małopolskie Forum Współpracy z Polonią”. Uczestnicy konferencji reprezentowali duszpasterstwa emigracji polskiej z takich krajów, jak Hiszpania, Włochy, Dania, Szwecja, Niemcy, Irlandia, Polska i Brazylia. Z okazji konferencji, Papieska Rada ds. Migrantów i Podróżujących skierowała do zebranych na konferencji m.in. następujące słowa: „Rodzina migranta powinna być przekształcona w efektywny czynnik ewangelizacji i konsolidacji wartości chrześcijańskich ubogacający nie tylko działanie duszpasterskie i charytatywne Kościoła, ale także czyniący rodzinę miejscem ewangelizacji. (...) Kościół pragnie być tam, gdzie są migranci, aby dzielić z nimi radości i nadzieje, jak również smutki i cierpienia migracji”.

Konferencja rozpoczęła się Mszą św. koncelebrowaną pod przewodnictwem J.E. Ks. Bpa Wojciecha Polaka, Delegata Episkopatu Polski ds. Duszpasterstwa Emigracji Polskiej, który w homilii poruszył zagadnienie potrzeby wzajemnej solidarności z Polakami, którzy przebywają na emigracji i z tymi, których bliscy zdecydowali się na wyjazd za granicę. Zwrócił także uwagę na potrzebę dużej wrażliwości i zrozumienia przy pochylaniu się nad faktem decyzji o opuszczeniu własnego kraju oraz konieczności poszukiwania wciąż nowych, adekwatnych do sytuacji metod towarzyszenia w nowych warunkach, ale też zapewnienia duszpasterstwa zgodnego z istniejącymi już w danym miejscu praktykami.

Część roboczą rozpoczęto od powitania, które skierował do zgromadzonych Ks. Wiesław Wójcik TChr – Dyrektor Instytutu Duszpasterstwa Emigracyjnego i Krajowy Moderator Ruchu Apostolatu Emigracyjnego. Nawiązując do słów Jana Pawła II, powtarzanych często w orędziach na Światowe Dni Migranta i Uchodźcy, że „(...) rodziny emigrantów powinny znaleźć wszędzie w Kościele swą ojczyznę oraz właściwe duszpasterstwo”, postawił zgromadzonym robocze, fundamentalne pytanie: jak prowadzić dzisiaj duszpasterstwo nie tylko dla przybyłych, ale wśród tych i z tymi, którzy zostali oderwani od swoich korzeni?

Podczas Konferencji zaprezentowane zostały następujące wystąpienia: ks. dra Andrzej Pryby MSF (Poznań, UAM) – „Duszpasterstwo rodzin podstawowym zadaniem Kościoła”; dra Czesława Ryszki (Warszawa, Senator RP, publicysta) – „Rodzina w prawie polskim oraz Unii Europejskiej”; ks. prof. dra hab. Wojciecha Necela TChr (Warszawa, UKSW) – „W poszukiwaniu duszpasterskiej definicji migranta”. Po południu można było wysłuchać następujących wystąpień: ks. Sławomira

Wiktorowicza MSF (Hiszpania) – „Europa ludzi w drodze – przezwyciężyć lęki i nakreślić perspektywy. VIII Kongres Biskupów Europy w Maladze, jego przesłanie i realia pracy duszpasterskiej w dzisiejszej Hiszpanii”; o. Marcina Lisaka OP (Rzym) – „Rodzinne plany i codzienność polskich katolików w Dublinie”; dr Jadwigi Plewko (Lublin, KUL) – „Strategie migracji rodzinnych – problemy i konsekwencje”; ks. dra Stanisława Hajkowskiego TChr (Irlandia Północna) – „Rekonstrukcja polskiej rodziny emigracyjnej w Stanach Zjednoczonych w latach 30. XX w.”; ks. Jana Zalewskiego (Dania) – „Mazurek Dąbrowskiego – pieśń przez wieki jednocząca Polaków na świecie”; ks. dra Zdzisława Malczewskiego TChr (Brazylia, Rektor PMK) – „Duszpasterstwo polskie w Brazylii”; dra Pawła Sieradzkiego (Ośrodek Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym – OBPD, Lublin, KUL) – „Relacje ojciec – syn w kontekście emigracyjnym”; ks. Wiesława Wójcika TChr, Moderadora Krajowego RAE – „25 lat działalności Ruchu Apostolatu Emigracyjnego”. Po zakończonej części wystąpień, nastąpił czas podsumowania konferencji, którego dokonał ks. Krzysztof Grzelak TChr – Wikariusz Generalny Towarzystwa Chrystusowego.

W części komunikatów zabrali głos: Małgorzata Garstka, Warszawa – „Spotkania Rodzin Polonijnych”; ks. Mariusz Krawiec SSP, Warszawa, red. nac. „Magazynu Familia”; O. Marek Grubka OP, duszpasterz z Dublina; ks. Zbigniew Stefaniak, kapelan Lotniska F. Chopina w Warszawie.

Konferencja o duszpasterstwie rodzin na emigracji, zorganizowana przez Instytut Duszpasterstwa Emigracji (IDE) prowadzony przez Towarzystwo Chrystusowe, wpisała się w bardzo aktualne i żywe zagadnienie poruszane często w kręgach duszpasterstwa emigracyjnego w całej Europie i poza nią. Inicjatywa ta koresponduje z oddolnymi oczekiwaniami polskich emigrantów poszukujących wsparcia i pomocy w kontynuacji wewnętrznego rodzinnego życia także w sytuacji przebywania na emigracji – z wszystkimi zewnętrznymi konsekwencjami tego faktu. Rodzinny klimat wiary, przechowywany i pielęgnowany w Kościele Domowym (o którym pisał Jan Paweł II w adhortacji „Familiaris consortio” – jak przypomniał w swym wystąpieniu ks. dr A. Pryba z UAM), jest owocem głębokiego pragnienia budowania życia na wartościach ewangelicznych i rozwijania wspólnoty, która staje się środowiskiem przygotowującym do ewangelizowania innych. Jeśli takie przesłanie będzie realizowane w codziennym życiu polskich emigrantów i ich duszpasterzy, to założenia konferencji zostaną wypełnione treścią.

Ks. Mariusz Chamarczuk SDB

XX MIĘDZYKRAJOWY FESTIWAL MUZYKI SAKRALNEJ *GAUDE MATER*

(Częstochowa, 30 kwietnia – 6 maja 2010 r.)

Międzynarodowy Festiwal Muzyki Sakralnej *Gaude Mater* w Częstochowie obchodzi w tym roku dwudziestolecie swojego istnienia. Powstał w 1991 roku jako pierwsza w Polsce, po obaleniu komunizmu, impreza w całości poświęcona promocji muzyki sakralnej. Inicjatorem i twórcą artystyczno-organizacyjnego kształtu był Krzysztof Pośpiech. Do jego najbliższych współpracowników należeli: ks. Lucjan Nowakowski, Małgorzata Zuzanna Nowak, która przejęła później dyrekturę festiwalu i kieruje nim do dziś, ks. prof. dr Kazimierz Szymonik i ks. prof. dr hab. Jerzy Pikulik. W latach następnych, w Radzie Artystyczno-Programowej znaleźli się m.in.: Henryk Mikołaj Górecki, Wojciech Kilar, Andrzej Koszewski, Juliusz Łuciuk, Józef Świder, Romuald Twardowski, Marian Borkowski, Krzesimir Dębski, Marek Jasiński i Paweł Łukaszewski¹.

---

¹ Por. M.T. Łukaszewski, *Festiwal „Gaude Mater” jako promotor muzyki polskiej i nowych dzieł sakralnych*, w: *Książka programowa XX MFMS Gaude Mater*, red. M.Z. Nowak, M.T. Łukaszewski, Częstochowa 2010, s. 88.

Głównym założeniem festiwalu jest prezentacja „sacrum w jego wielowymiarowym znaczeniu”². W centrum zainteresowania pozostaje muzyka, zwłaszcza ta związana z trzema największymi religiami monoteistycznymi: chrześcijaństwem, judaizmem i islamem. Prezentowane są utwory współczesne oraz wybitne kompozycje epok minionych. Dialog odmiennych kultur i tradycji prowadzony jest także na innych płaszczyznach. Odbywają się koncerty muzyki jazzowej oraz różnych form tzw. muzyki rozrywkowej. Towarzyszą im wystawy i przedstawienia teatralne³.

Organizatorzy *Gaude Mater* przywiązują wielką wagę do polskiej muzyki współczesnej. W ciągu minionych dwudziestu lat na estradach festiwalowych zabrzmiało m.in. *Requiem* Romana Maciejewskiego, *Credo, Te Deum i Pasja wg św. Łukasza* Krzysztofa Pendereckiego, *Beatus Vir* Henryka Mikołaja Góreckiego, *Exodus i Missa pro pace* Wojciecha Kilara oraz wiele wybitnych kompozycji Mariana Borkowskiego, Marka Jasińskiego, Andrzeja Koszewskiego, Juliusza Łuciuka, Pawła Łukaszewskiego, Stanisława Moryty, Mariana Sawy, Józefa Świdra i Romualda Twardowskiego⁴. Wiele dzieł zostało przez Festiwal zamówionych.

Kompozytorzy zawsze podkreślali doniosłe znaczenie takiej polityki repertuarowej. Marian Borkowski stwierdza: „(...) Festiwal, stwarzając kompozytorom szerokie możliwości twórczo-rozwojowe w obszarze kreacji sakralnego dzieła muzycznego, staje się prawdziwie wielkim świętem pięknej oraz głęboko symbolicznej i ekspresyjnej muzyki o ponadczasowej nośności artystycznej i duchowej. W tym wymiarze przyczynia się do wzbogacenia dorobku i rozwoju polskiej i światowej kultury muzycznej”⁵. Marek Jasiński dodaje: „Z inspiracji festiwalu powstał cały szereg moich utworów sakralnych (...). Część z nich doczekała się w Częstochowie prawykonań, co poczytuję sobie za zaszczyt i wyróżnienie. Każda prezentacja kompozycji w tym szczególnym miejscu to autentyczne przeżycie z pogranicza metafizyki. Uważam, iż z pominięciem festiwalowych inspiracji moja twórczość byłaby znacząco uboższa i niepełna”⁶.

W każdej edycji odbywa się specjalny koncert poświęcony nowo powstałym polskim kompozycjom. Tym razem, ze względu na jubileuszowy charakter festiwalu, program wieczoru 3 maja w kościele seminaryjnym był przypomnieniem najważniejszych prawykonań z historii festiwalu. Usłyszeliśmy kolejno: *Canticum Canticorum* Romualda Twardowskiego, *Missa Angelica* Józefa Świdra, *Magnificat* Pawła Łukaszewskiego, *Hymnus* Mariana Borkowskiego, fragmenty oratorium *Sanctus Adalbertus Flos Purpureus* Juliusza Łuciuka oraz *Psalm 150* Marka Jasińskiego. Utwory te wykonali: Katarzyna Suska-Zagórska (mezzosopran) – *Canticum Canticorum* i *Sanctus Adalbertus*, Marta Wróblewska (sopran) – *Missa Angelica*, Paweł Gusnar (saksofon) – *Magnificat*, Bartłomiej Jan Łochnicki (tenor), Dawid Dubec (baryton) – *Psalm 150*, Dariusz Siedlik (baryton) – *Sanctus Adalbertus* oraz Chór i Orkiestra Opery i Filharmonii Podlaskiej pod dyrekcją Szymona Bywalca (dyrygent). Najbardziej wyrazistym utworem okazał się *Hymnus* Mariana Borkowskiego, utwór o wielkiej skali ekspresji, skonstruowany na zasadzie bardzo dużych kontrastów, doskonale reprezentujący charakterystyczny idiom wyrazowy swojego twórcy. *Magnificat* Pawła Łukaszewskiego przyciągał uwagę pięknie brzmiącym połączeniem barwy saksofonu solo (światny Paweł Gusnar!) z chórem i orkiestrą. Wykonanie *Psalmu 150* Marka Jasińskiego miało szczególny charakter. Cały bowiem koncert poświęcony był pamięci tego niedawno zmarłego szczecińskiego twórcy.

W ramach promocji polskiej współczesnej muzyki religijnej organizowany jest Międzynarodowy Konkurs Kompozytorski *Musica Sacra* dla młodych kompozytorów. Jego pomysłodawcą był Paweł Łukaszewski. Dotychczas odbyło się 9 edycji ogólnopolskich i 6 międzynarodowych. Wśród laureatów znajdują się m.in. Bartosz Kowalski-Banasewicz, Miłosz Bembinow, Marcel Chyrzyń-

² Tamże, s. 90.

³ Por. tamże, s. 91.

⁴ Por. tamże, s. 93-94.

⁵ Tamże, s. 14.

⁶ Tamże, s. 17.

ski, Weronika Ratusińska, Wojciech Widłak i Maciej Zieliński⁷. W tym roku zdobywcami nagród zostali: Aldona Nawrocka (I nagroda), Hylary Jocelyn Campbell (II nagroda), Alexander Campkin (III nagroda).

Ogłoszenie wyników, wręczenie nagród i wykonanie nagrodzonych utworów nastąpiło 2 maja w kościele seminaryjnym. Wystąpił Wileński Chór Kameralny *Jauna Muzika* pod dyrekcją Vaclovasa Augustinasa. Na wstępie, usłyszeliśmy *Adoramus te, Christe* Alexandra Campkina, *O lux beata trinitas* Hylary Jocelyn Campbell oraz *Asperges me, Domine* Aldony Nawrockiej. Potem, litewski zespół zaśpiewał *Ubi Caritas et Amor* Mortena Lauridsena, *O ignis Spiritus Paracliti* Jurgity Mieželytė, *Honor, Virtus et Potestas* Gabriela Jacksona, *Nunc dimittis* Pawła Łukaszewskiego, *Sleep* Erica Whitacre'a oraz *Lobet den Herrn* Svena-Davida Sandstroma. Wśród konkursowych utworów swój prymat potwierdziło *Asperges me, Domine* Aldony Nawrockiej. Była to kompozycja najciekawsza pod względem harmonicznym, wszechstronnie ukazująca możliwości faktury chóralnej. W pozostałej części programu bardzo dobrze zabrzmiały utwory, w których zastosowane były różne odmiany polichóralności: *Nunc dimittis* Łukaszewskiego oraz *Lobet den Herrn* Sandstroma. Umiejętne wykorzystanie przestrzeni pomieszczenia, w którym odbywa się koncert, należy zresztą do największych walorów litewskiego zespołu. *Jauna Muzika* dysponuje ponadto bardzo szlachetnym, ciepłym brzmieniem, umożliwiającym wykonanie zarówno soczystego forte, jak i najbardziej subtelnego piano.

Ważne miejsce w programach festiwalowych zajmuje muzyka epok minionych. 1 maja w kościele seminaryjnym wykonano jedno z najwybitniejszych i najbardziej znanych dzieł sakralnych: oratorium *Mesjasz* Jerzego Fryderyka Haendla. Wykonawcami byli: Gillian Keith (sopran), Iestyn Davies (kontratener), James Gilchrist (tenor), Andrew Foster Williams (bas), Retrospect Ensemble oraz Matthew Halls (dyrygent). Oratoria Haendla określa się często jako pewnego rodzaju kontynuację jego twórczości operowej, rodzaj teatru muzycznego obywającego się bez sceny, wzbogaconego za to o inne środki kompozytorskie, w operze Haendrowskiej spotykane dość rzadko (partie chóralne). Ten właśnie dramaturgiczny aspekt *Mesjasza* został znakomicie uwypuklony. Był wyraźnie dostrzegalny nie tylko w przebiegu warstwy muzycznej, lecz także w swoistym „ruchu scenicznym” solistów i chóru. Soliści nie zajmowali tradycyjnego miejsca obok dyrygenta, pozostawali na drugim planie, wychodząc przed chór jedynie w momencie wykonywania swojej partii. Te „wejścia” były często równie sugestywne jak sama muzyka, a szczególnie słowa uznania w tym względzie należą się Jamesowi Gilchristowi.

W ramach festiwalowego nurtu historycznego istotną rolę odgrywają koncerty i sesje muzykologiczne poświęcone kompozytorom związanym poprzez swoją działalność lub twórczość z Kapelą Jasnogórską. Dotychczas byli to: Eryk Brykner, Józef Elsner, Jan Engel, Cyryl Florian Gieczyński, Amando Ivančić, Władysław Leszczyński, Jan Ponikowski, Jan Rutha i Marcin Józef Żebrowski⁸. W tym roku utwory najwybitniejszych twórców muzyki jasnogórskiej zabrzmiały 5 maja w Bazylice Jasnogórskiej, w interpretacji Aleksandry Zamojskiej (sopran), Jolanty Kowalskiej (sopran), Eweliny Rakocy (mezzosopran), Jamesa Oxley'a (tenor), Piotra Szewczyka (tenor), Marcina Wólaka (bas), Chóru Kameralnego *Cantores Minores Wratislavienses* oraz Polskiej Orkiestry XVIII Wieku pod dyrekcją Paula Esswooda.

Inauguracja liturgiczna festiwalu odbywa się zazwyczaj 2 maja. Podczas mszy wspólnie modlą się organizatorzy, zaproszeni goście, władze miasta, wykonawcy, kompozytorzy i publiczność. Oprawę muzyczną liturgii stanowi cykl mszalny napisany przez polskiego kompozytora. Zazwyczaj jest to prawykonanie utworu współczesnego (m.in. Łuciuk, Łukaszewski, Twardowski, Jasiński), czasami jednak organizatorzy sięgają do epok minionych (Pękiel, Żebrowski, Moniuszko, Nowowiejski)⁹. W tym roku, podczas nabożeństwa, Chór Uniwersytetu Kardynała Stefana Wy-

⁷ Por. tamże, s. 101.

⁸ Por. tamże, s. 96.

⁹ Por. tamże, s. 95.

szynskiego oraz Zespół Instrumentów Dętych pod dyrekcją ks. Kazimierza Szymonika wykonali *Mszę* op. 22 Józefa Elsnera, dopełnioną ze względów liturgicznych kompozycjami Stanisława Morzyty i Mariana Sawy. Doceniając rangę wykonania prapremierowego oraz zachowując uznanie dla dorobku Józefa Elsnera, muszę jednak przyznać, że jego opus 22 wzbudziło we mnie mieszane uczucia. Być może utwór ten lepiej zabrzmiałby w sali koncertowej.

Ciekawym punktem festiwalu był koncert muzyki synagoidalnej (4 maja, Teatr im. Adama Mickiewicza). Wystąpił Joseph Malovany, najsłynniejszy współczesny kantor żydowski, towarzyszył mu Chór Synagogi pod Białym Bocianem z Wrocławia oraz Orkiestra Filharmonii Częstochowskiej pod dyrekcją Stanisława Rybarczyka. Artyści zaprezentowali m.in. utwory Chayima Kirscha, Meyera Machtenberga, Meira Finkelsteina, Mordechaia Gebirtiga, Abrahama Nadala, a także pieśni chasydzkie.

Z przyczyn obiektywnych, piszący te słowa nie mógł być obecny na całym festiwalu. Z tego też powodu, szczegółowe omówienie dotyczy tylko wybranych koncertów. Mimo to już samo zestawienie pozostałych wydarzeń festiwalu zdumiewa swoją różnorodnością, budzi wielki szacunek i uznanie. Na festiwalowych estradach wystąpili: Bobby McFerrin i Morphing Vienna Chamber Orchestra pod dyrekcją Tomasza Wabnica, zespół Rozaneh z Iranu, Schola Gregoriana Pragensis, zespół De Caelis z Francji, Sakala Brothers z Zambii, Zespół Staroruskiej Muzyki Cerkiewnej *Sirin*, Ensemble Al-Kindi (Syria/Turcja) oraz Wirujący Derwisze z Aleppo. Z okazji obchodów Roku Chopinowskiego, odbył się spektakl muzyczny *Chopin*. Zaprezentowano także widowisko *Logos – Międzynarodowy Projekt Różnych Kultur*. W trakcie festiwalu odbyło się seminarium naukowe oraz III Międzynarodowa Konferencja Naukowa z cyklu *Człowiek – Wiara – Kultura*. Jej główne hasło brzmiało *W poszukiwaniu prawdy. Chrześcijańska Europa – między wiarą a polityką*. W Galerii Ośrodka Promocji Kultury *Gaude Mater* można było oglądać wystawę cyklu obrazów Stanisława Rodzińskiego *Droga Krzyżowa*.

Godnym ukoronowaniem jubileuszowej edycji *Gaude Mater* był koncert finałowy, w programie którego znalazło się *Siedem Bram Jerozolimy* Krzysztofa Pendereckiego. W wykonaniu tego monumentalnego dzieła udział wzięli: Iwona Hossa (sopran), Sandra Tratingg (sopran), Ewa Wolałak (alt), Rafał Bartmiński (tenor), Tomasz Konieczny (bas), Jerzy Trela (narrator), Chór Polskiego Radia, Chór Opery i Filharmonii Podlaskiej, Polski Chór Kameralny *Schola Cantorum Gedanensis*, Zespół Śpiewaków Miasta Katowice *Camerata Silesia*, Narodowa Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia, całość poprowadził sam Krzysztof Penderecki.

Artur Cieślak
(Akademia Sztuki, Szczecin)